

подолати негативні тенденції у сфері доходів працюючого населення. Нині потрібно сформулювати основні принципи й напрями оновленої політики зайнятості повоєнної економіки, що міститиме три основні напрями:

– перший напрям, зорієнтований на екстрене забезпечення зайнятості та доходів за умов стабілізації безпеки та соціогуманітарної ситуації для груп осіб, що найбільше постраждали від війни;

– другий напрям, що передбачає створення умов для відновлення економіки приймаючих громад;

– третій напрям, що визначає загальнодержавну політику створення й розвитку робочих місць, яка має ґрунтуватися на принципах концепції гідної праці, а також сприяти розбудові інституційної спроможності ринку праці та соціального діалогу на національному рівні.

Список використаних джерел:

- 1 *GRC.UA* — кадровий портал. URL: <https://grc.ua/>
- 2 *Work.ua* — сайт пошуку роботи та працівників. URL: <https://www.work.ua/>
- 3 Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>

УДК 339.92:316.334.55/.56-054.2"364"

Павліха Наталія,

д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ НА ЗАСАДАХ РІЗНОМАНІТТЯ ТА ІНКЛЮЗИВНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Людський капітал – це ключовий актив будь-якої сучасної економіки. Внаслідок повномасштабної війни в Україні відбулося масштабне переміщення людського капіталу як в національному, так і в глобальному вимірі.

Інтеграція українців як процес їх прийняття у суспільство

приймаючої країни є неоднорічним процесом та потребує поглибленого вивчення. З одного боку, українці взаємодіють із приймаючим суспільством та здійснюють вплив на нього. З іншого, інтеграційна політика країни є важливим фактором, що впливає на цей процес інтеграції.

Слоган NASA «Ми повинні розуміти, що різноманіття та інклюзивність – це не «щось приємне» на додаток до нашої «справжньої роботи», це головний фактор успіху нашої місії» (NASA Administration) – адаптувати до вивчення умов та формування механізмів й політики інтеграції українців до життя в приймаючій країні. Різноманіття означає представленість різних проявів людської ідентичності українців в суспільстві країни.

Інклюзивність стосується того, як українці приймаються та почуваються в суспільстві країни. Справжня інклюзивність досягається через поведінку, процеси та системи, які враховують усі аспекти різноманіття і дозволяють українцям ефективно взаємодіяти, бути прийнятими, відчувати приналежність та зростати.

Елементи інклюзивності виступають справедливість та повага (головний елемент, в основі якого лежить ідея про рівність у ставленні та наданні рівних можливостей); цінність та приналежність (українці відчують себе приналежними, їхня унікальність відома та цінується, вони можуть бути собою на роботі); впевненість та натхнення (створення умов, у яких українці відчують себе безпечно, висловлюючи різні точки зору, та мають мотивацію робити свою роботу якнайкраще).

Без налагодження позитивної взаємодії українці можуть опинитися у паралельному світі («задзеркаллі»), з обмеженими контактами і зв'язками з іншими людьми, у тому числі громадянами приймаючої країни. Унаслідок цього можуть виникнути упередження, спотворені стереотипи тощо.

Потребують з'ясування такі питання, як:

- Що допомагає/гальмує встановлювати українцям контакт один з одним та приймаючими в країні спільнотами? Які форми позитивної взаємодії між різними людьми (перші зустрічі, співбесіда, діалог, сумісна робота, спільні інтереси, контакти між мігрантами та офіційними організаціями).

- Які організації та установи використовують (відвідають) українці в приймаючій країні – з точки зору доступності та зручності задоволення суспільно важливих потреб?

- Чи є можливості та які форми навчатися навичкам міжкультурної комунікації існують для українців та приймаючої сторони (громадян Латвії)? Які конкретно особи та організації, установи активно сприяють цьому? Чи здійснюється підготовка і підтримка з боку уряду цих осіб, організацій, установ?

Основою інтеграції на засадах різноманіття та інклюзивності є визнання, повага та висока оцінка внеску потенціалу українців в соціально-економічний розвиток приймаючої країни. На думку американського економіста Алана Грінспена *Alan Greenspan*, «міграція є рушійною силою економіки США». Чи можливо розглядати потенціал українців-переселенців рушійною силою економіки приймаючої країни?

Нещодавно вчені Каліфорнійського університету розрахували, що на утримання одного українця-біженця в країнах Європи на рік буде витрачено 8-10 тис. дол США. З огляду на продуктивність праці у країнах Європи, кожен українець-біженець, працюючи в Європі, робить внесок своєю працею до ВВП країн Європи на 40-50 тис дол США. Це значить, що прийнятна пропорція працюючих українців до непрацюючих українців-біженців в Європі починається з 1 до 5, тобто від 20% працюючих. МВФ наголошує, що «хоча спочатку біженці з України є фінансовим тягарем, через 8-16 років майже всі вони стають чистими платниками податків». Вважається, що переваги від політики інтеграції біженців переважають над короткостроковими витратами на допомогу на перших етапах. За результатами нещодавнього дослідження Європейської агенції зі справ біженців та Міжнародної організації міграції, половина з 4,6 млн. біженців з України працездатного віку обирали країну як місце призначення з огляду на можливість працевлаштування в цій країні. Це було одним з основних мотивів. трудової міграції, спричиненої війною [1].

Пропоную посилити дослідження у цьому напрямку та з'ясувати:

1. Які можливості мають українці для реалізації свого права на соціальну та економічну рівність? Вивчити різні аспекти можливої/ускладненої рівності між людьми – отримання роботи, отримання громадянства або посвідки на тимчасове проживання, ін. Адже усі ці аспекти взаємопов'язані, і «може підірвати можливості мігрантів і перспективу подальшої інтеграції».

2. Як зазвичай відображаються українці в популярних ЗМІ і соцмережах? Чи існують «негативні образи», позитивні новини?

3. Які можливості і форми розширення потенціалу українців, тобто можливості для них максимально проявити свої навички та створити перспективи для розвитку і включення українців в суспільні процеси приймаючої країни?

4. Чи прояви різноманіття українців, що стосуються їх різних явних чи прихованих аспектів (статевої ідентичності, міграційного статусу, етнічної та релігійної приналежності; фізичних, емоційних, психічних передумов, сексуальної орієнтації, соціально-економічного статусу, віку/покоління, місця походження, професійного досвіду, освіти) впливають на взаємодію людей один з одним, взаємодію українців з громадянами та організаціями й установами приймаючої країни?

Список використаних джерел:

1. Коваленко О. В яких країнах українці шукають притулок від війни? URL:<https://ukrainian.voanews.com/a/de-ukraiinci-shukaiiut-prytulok-vid-viiny-zakodonom/6615534.html>

2. Pavlikha N. V., Tymbaliuk I. O., Kovshun N. E., Kotsan L. M. Conceptual Transformation Principles of the Income Regulation System in Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Вип. 2 (25). 2018. С. 317-324.

3. Pavlikha N. V., Tymbaliuk I. O., Kotsan L. M. Modeling The Optimal Size Of The Minimum Wage In Ukraine. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал*. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. № 2 (14). С. 26-35.

4. Цимбалюк І. О. Інформаційна безпека підприємства: сучасні реалії та загрози / І. О. Цимбалюк / *Теорія та практика менеджменту безпеки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (18 травня 2017 р.)* / Відп. ред. проф. Л. М. Черчик. – Луцьк, 2017. – С. 118-119.

5. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Уніга О. В. Розвиток та регулювання ринку праці прикордонного регіону: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 220 с.

6. Tymbaliuk I., Pavlikha N., Zelinska O., Ventsuryk A., Radko A. Assessing the level of competitiveness of the insurance sector during economic crises: *The example of Ukraine. Insurance Markets and Companies*, 12(1), 72-82.

7. Павліха Н. В., Степанюк Н. А., Становлення освітньої міграції в умовах глобалізації Глобальні та національні проблеми економіки. *Збірник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Випуск 16. 2017. С. 219-223.

8. Павліха Н., Сищук А., Тетерук О. The Mechanism of International Economic Sanctions Influence on the National Economy (Example of Russian Federation) *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. № 2 (10). С. 18-24.